

Přestali jsme vydávat TRIBUNU na jaře minulého roku, kdy mnohé z toho, co jsme měli na srdci, bylo řečeno lépe a přenášeli v československém tisku — a kdy bylo možno doufat, že naše příspěvky, budou-li hodnotné, najdou cestu na stránky československých časopisů. Od přepadení Československa jsme čekali rok na to, jak se situace vyvine, a zkoumali, zda můžeme našemu národnímu zápasu obnovením TRIBUNY přispět.

Vracíme se, protože vidíme a slyšíme, že můžeme být užiteční. Obětujeme téměř úplně podobu časopisu, abychom formou i obsahem mohli být více nápomocni, mohli lépe sloužit. Jsme a budeme s vámi.

TRIBUNA.

## Druhá linie

Od Mnichova do loňska jsme měli ve světě pověst národa švejků. Od minulého srpna stále více a více máme pověst hrdinů. Je to obdiv nad statečností malého národa, který se tak hrdě postavil minulého roku sovětským tankům, po celý rok odolával hrubému nátlaku Sovětského svazu a v den výročí okupace Československa znovu ukázal, že nic neslevil ze svého zánění pro svobodu a právo na samostatnost. Ani nové oddíly sovětských tanků, které ostentativně přijely na tak zvané manévry u prvního výročí okupace, na tom nic nezměnily.

Celý svět tuto odvahu uznává, a veškerý světový tisk přináší zprávy o nových protestech Čechoslováků proti přítomnosti sovětských vojsk na čs. území, ale skutečné pomoci je málo. Dokonce si někteří kladou otázku, zda tyto demonstrace nepřinesou čs. lidu pravý opak, že Sovětský svaz bude stále více zatvrzelejší, a Čechoslováci na tom budou stále hůře a hůře. Málo znají Sovětský svaz.

Mezinárodní komunistické hnutí podpořilo a aktivně se zúčastnilo boje k poražení kolonialismu. V něm mají Čechoslováci silné sympatie. Proč by Čechoslováci nemohli bojovat proti kolonialismu ruskému, jehož oběti se stalo na tučt malých národů jen proto, že se přes jejich území přehnala válečná víchice poslední války? Národy, které neměly a nemají s Ruskem nic společného, musí mu však tělem i duší sloužit. Mnozí odpovídají, že Angličané a Francouzi byli civilizovanější národy a proto nakonec ustoupili. To že se ale nedá očekávat od Rusů, ti k tomu mají příliš daleko. Chce-li však Sovětský svaz být uznáván i v komunistickém hnutí samém jako jedna ze světových mocností, nemůže si trvale počínat jako zbytky asiatských hord.

Bez demonstrací čs. národ bude mít stejně tak málo svobod jako kdyby mlčel a byl poslušný. Tím, že odporem vůči Sovětskému svazu připomíná jeho imperialistický a nemorální postoj, síly bojovníků proti diktatuře i v ostatních státech rostou. Rostou i v Sovětském svazu samém, a to je největší zbraň, jakou porobené národy mají.

Klíd a poslušnost, to je co si Sovětský svaz přeje. To ale znamená žít na kolonou, v nové době temna.

Ozbrojený boj demokratických sil v Československu je za přítomnosti sovětských okupačních armád nemožný. Ale zápas o svobodu tím nepřestal, jen nabývá jiných forem.

Pro účinný zápas je třeba trojho: programu, organizace a spojení. Všechny tyto prvky budou muset najít nové formy, protože staré formy nějakých "odbojových organizací" by byly velmi rychle zničeny.

Je třeba počítat s tím, že spojení bude nejslabším bodem ústupového a přípravného boje o svobodu. Spojení ve smyslu občanských, kurýrů, vyslanců atd., vůbec nepřipadá v úvahu. Jen dvě věci je mohou nahražovat. První je vyspělý politický úsudek čs. lidu. Nedávná minulost ukázala znovu, že velká většina československých občanů vyvodí ze stejné situace celkem shodné závěry, a co jak dělat. Tento zdravý úsudek ovšem je znehodnocován tam, kde je nedostatek pravdivých informací, a nedostatkem interakce, která vyrovnává jednostrannosti a zmiňuje výkvy. Ale přesto je dobrou náhradou neexistujícího veřejného mínění, zejména její spojení s druhou náhradou komunikací, kterou může v dané situaci, kdy se na zahraniční rozhlas počítat nedá, být jen legální tisk, rozhlas nebo televize. Jakkoliv omezená její svoboda, bude v jejím rámci vždy jedno křídlo bližší věci lidské svobody než střed a křídlo opačné. Toto křídlo by mělo být přijato dobrovolně za myšlenkového vůdce tábora svobody, jehož částí by dobrovolně a od sebe nezávisle přijímaly a čerpaly jeho názory a směrnice, v kterém směru rozvíjet úsilí. Konečně by i pohyb a tisk v zahraničí mohl fungovat jako prostředník a příležitost výměny myšlenek a názorů a cesta k plánování a tvoření programu.

Podobně musí být hledána i nová forma organizace tábora svobody v Československu. Je nepochybné, že mu nebude popřáno mít organizaci legální, a že organizace ilegální by byla brzy potlačena. Zbývá tedy jen

cesta neformálních a od sebe nezávislých skupinek podobně smýšlejících lidí, kteří se v minulém období poznali a mohou si věřit. Tyto skupinky by měly mít tyto znaky: Skládat se z lidí, kteří se během kritických měsíců od ledna 1968 do dubna 1969 viditelně neexponovali. Být zaměřeny na činnost, nebýt jen debatními kroužky, ale hledět dojit k určitým rozhodnutím, co dělat, a pak rozhodnutí uskutečňovat. Udržovat a vypracovávat svou vlastní demokracii co do svobody i co do kázně: uplatňovat zásadu svobodné výměny názorů a tajného hlasování či voleb, a nedojde-li k rozhodnutí jednomyslnému, plnit vůli většiny, dokud není demokratickým procesem změněna. Tyto skupiny — tot' druhá linie našeho boje o svobodu.

O programu lze dnes říci jen tolik, že by se měl pohybovat zhruba v rámci povolených a dovolených možností. Jiné možnosti by byly potlačeny násilím, a pro násilné střetnutí nejsou předpoklady. Srpnové události ukázaly, že bez boje svobody dosaženo nebude, ale nebude ji dosaženo ani sebevraždou. "Tam svět se hne, kam síla se napře," ale musí to být síla dostatečná, nasazená v pravý čas na pravém místě za vhodných okolností a správným směrem. Konkrétní náplň programu se chceme na těchto stránkách zabývat později, a otevíráme je každému, kdo by chtěl k jeho vypracování hodnotně přispět.

## Na čem dnes jsme

Typický model tvorby politické vůle ve státě sovětského typu je ve zjednodušené formě tento:

Zdrojem politické vůle je politbyro místní komunistické strany. At' jsou jakkoliv formulovány ústava státu a stanoviny místní komunistické strany, politbyro ve skutečnosti není nikomu v zemi odpovědné, ale je pod tlakem KS SS, která zastrašováním, likvidací a korupcí zajišťuje, že celková linie a často i podrobnosti rozhodování místního politbyra jsou v souladu s rozhodnutím politbyra sovětského.

Politická vůle místního politbyra je pak přenášena na členstvo komunistické strany prostřednictvím byrokratického aparátu strany, členstvem je přenášena do t. zv. společenských či masových organizací a do organizace státní a veřejnosprávní, a těmito organizacemi a orgány na veškeré obyvatelstvo. Toto schéma je nutné, má-li být zajištěna konformita politické vůle místního politbyra (místní manažerské centrály) s vůlí manažerské centrály sovětské: je možné zálusně manipulovat několik desítek lidí, ale není možné manipulovat s vůlí celých národů, ba ani ne s vůlí členstva celé komunistické strany, které nesporně musí čas od času zapochybovat o neomylnosti sovětského vedení.

Tato situace byla východiskem událostí v Československu před lednovým zasedáním ÚV KSČ v r. 1968. Novotného vedení pod vedením sovětským dostalo Československo do marasu mravního, politického i hospodářského, z kterého bylo třeba hledat východisko. Názory na ně byly dva a odpovídali tomu, jak jejich nositelé rozuměli zásadě, že KSČ musí mít vedoucí roli ve společnosti. Jedni rozuměli vedoucí roli jakožto roli vládnoucí a chtěli ji zajistit větší represí; obyvatelstvo bylo nutno zastrašit. Druzí ji chápali jakožto politickou a mravní autoritu, kterou ostatní sledují více méně dobrovolně; k tomu bylo třeba represí uvolnit a obyvatelstvo bylo nutno získat.

Vzhledem k zálostmému neúspěchu první metody se většina ÚV KSČ přiklonila k druhé metodě a postavila do čela KSČ vedení s tímto programem. Úspěch byl nesporný; přes všechny chyby minulosti a všechnu kritiku současnosti si KSČ novou linií získala takovou autoritu, že si troufala jít na podzim do voleb, které měly mít nejeden rys voleb demokratických. Při tom jasně prohlásila, že hodlá i nadále zůstat jediným zdrojem politické vůle ve společnosti, a zamítla pokusy jednotlivých stran Národní fronty o samostatnou politiku. Nový kurs KSČ však změnil model sovětsko-komunistického státu ve třech důležitých směrech. Podánilo se vyburcovat členstvo i obyvatelstvo z politické apatie a aktivizovat je pro veřejnou činnost i pro hospodářské úkoly. To znamenalo uvnitř strany, že politbyro přestalo být výlučným zdrojem politické vůle strany a začalo se o její tvorbu podílet s členstvem. V masových organizacích byly flingované volby nahrazeny více méně skutečnými volbami, a tak poprvé došlo k interakci mezi vedením KSČ a vedením těchto organizací, které více méně tlumočilo nym názory členstva. Mimo soustavu Národní fronty se v rámci komunistického státu začal organizovat i nezávislý, aby ve volbách získal určitý podíl na veřejné moci; v první řadě v Klubu angažovaných nestraníků. V rámci celkového ovzduší, které bylo nepřítivné represivním zásahům, by se jim to bylo patrně do jisté míry podařilo a byli by sloužili jako korektiv a kontrola vlády KSČ, která se ovšem svého vládnoucího postavení nehodlala vzdát.

V tomto stadiu vývoje začala do čs. věci zasahovat stále intenzivněji manažerská centrála sovětská, žádající od politbyra KSČ návrat k represivním metodám, aby tak byl KSČ zajištěn monopol tvorby politické vůle.

Nové vedení KSČ, povzbuzeno oživením a ozdravováním politického i hospodářského života v Československu, odmítlo s poukazem na dosažené úspěchy a s vědomím, že si dovede samo poradit se všemi pokusy o odstranění KSČ z moci. Jeho cílem bylo vybudovat "socialismus s lidskou tváří", model komunistického státu ve shora uvedených směrech odlišný od modelu sovětského.

Nato vtáhla do Československa sovětská a satelitní vojska a odvěkla vedení KSČ v naději, že je nahradí vedením, které vidí v sovětském typu společnosti jediný oprávněný druh společnosti.

Bezprostředním důsledkem okupace bylo ochromení stranického a státního aparátu, a to přivodilo rychlé vytváření od sebe nezávislých zdrojů politické vůle v Československu. Je příznakem jednoznačnosti situace a politického nadání čs. lidu, že takto decentralizované vznikající politická vůle měla stejnou náplň, stejný cíl a stejnou taktiku: dosáhnout odchodu okupačních armád aktivním nenásilným odporem. Záhy se však tato ohniska tvorby politické vůle podřídila jednomu ústřednímu zdroji — KSČ. KSČ svolala své svobodně zvolené delegáty ke svobodnému sjezdu, t. j. sjezdu, který se konal bez přítomnosti a nátlaku představitelů KS SS. I když v okupované zemi, a tento sjezd vyslovil tentokrát skutečně vůli drtivě většiny členstva; z vedení odstranil všechny přívržence sovětského typu společnosti a nahradit je přívrženci "socialismu s lidskou tváří", vystavil se pro okamžité ukončení okupace a pro pokračování v budování nového modelu komunisty ovládané společnosti. Mluví KSČ ve zbytku ústředních státních orgánů (prezident, vláda, Národní shromáždění a národní výbory) pak tuto linii prosazovali, veškeré sdělovací prostředky (tisk a rozhlas) ji vzaly za své a celý národ se k ní připojil. Uskutečnil se tak dočasný cíl jejího nového vedení; KSČ se stala vedoucí silou v národě ne útlakem, ale příkladem.

Bez přívrženců a bez aparátu proti odporu celé společnosti nemohla manažerská centrála KS SS uskutečnit svůj plán. Její mocenské prostředky — průměrně jeden po zuby ozbrojený voják proti 18 mužům, starcům, ženám a dětem — stačily na zničení národa, ale nikoliv na okamžité nahrazení dosavadní společenské struktury strukturou předchozí. Na druhé straně KSČ měla v jednoznačné podpoře lidu dost mocenských prostředků, aby blokovala plán KS SS, ale tyto mocenské prostředky byly nedostatečné k odstranění vlastní plánu KSČ — odchodu sovětských vojsk a budování nového společenského uspořádání.

Výsledkem této situace byl kompromis. Do vedení KSČ, opírajícího se o vůli členstva a podporovaného národem, vnikla KS SS členy, odmítnuté členstvem a národem, ale opírající se o přítomné sovětské armády a sovětskou moc. Tito představitelé okupantů jsou členstvem KSČ neodvolatelní a československými prostředky neodstranitelní. Tím byl paralyzován vliv členstva na vedení KSČ a odstraněna jedna z nejdůležitějších novot čs. společenského modelu: vnitřní demokracie ve "vedoucí síle" společnosti. Likvidace této hlavní vymoženosti po-lednového vývoje byla potvrzena tím, že oktrojované vedení KSČ muselo prohlásit poslední sjezd strany za neplatný a že po přetvoření republiky na federaci nebyla komunistická strana v českých zemích organizována zdola ani nebylo její organizování svěřeno zvoleným orgánům, ale osobě, představující okupanty a ne domácí stranu.

Československá část vedení KSČ byla tak zbavena možnosti uplatnit v nejvyšších orgánech strany vůli členstva, a znemožněním chystaných voleb i opory obyvatelstva. Zůstala jí však opora neodvislých zdrojů politické vůle, ve které se proměnily prakticky všechny společenské organizace, protože se jim v rámci předokupačního vývoje dostalo vnitřní demokracie a protože představitelé okupantů v KSČ neměli dosud dost síly, aby jim tuto vnitřní svobodu odňali. Tak se k československým mluvčím a proti okupačním představitelům v KSČ přihlásily odbory, studentské svazy, organizace mládeže, kulturní organizace a mnohé organizace menšího než celostátního rozsahu. Prostředkem, jímž se vyjadřovala síla tohoto tábora, byly mohutné masové projevy — u příležitosti 50. výročí Republiky, u příležitosti pohřbu Jana Palacha, u příležitosti vítězství čs. hokejového mužstva nad SSSR. Představitelům okupantů zůstala vedle sovětské armády jen izolovaná základna Svazu čs.-sovětského přátelství, v jejímž rámci se snažili postupně vybudovat paralelní byrokratický aparát, nepodřízený čs. státu a KSČ, s cílem nahradit po případě existující aparát KSČ, nepodařilo se jim jej ovládnout skoro.

Velikou trhlínu v československé frontě vytvořila politika gen. tačmnicka KSS dr. G. Husáka, který s pomocí polce likvidoval v oblasti své moci nově nabytou vnitřní svobodu protiokupantských organizací, zbavil je tisku a potlačil veřejné demonstrace, ukazující sílu demokratického proudu čs. politiků. Pod tlakem SSSR se pak dostal i do čela KSČ a zahájil stejnou politiku i v českých zemích. Protože tak likviduje mocenskou základnu modernizujícího směru v KSČ, aniž by mohl oslabit mocenskou základnu těch, kdo v KSČ představují okupanty, a protože sám jejich představitelem není, je jeho budoucnost odvislá od toho, dá-li manažerská centrála sovětská přednost vybudování Československa Husákem podle vzoru Rumunska či Polska před obtížnějším jeho přebudováním podle vzoru východního Německa či Bulharska svými příslušovci.

V každém případě byl koncept zdemokratizovaného modelu komunisty ovládané společnosti sovětskou okupací potlačen a jedinou otázkou je, kolik se podaří zachránit zlomků z této vymoženosti, které byly důsledkem československého vývoje mezi lednem a srpna 1968.

## Náš život ve světě

Anglie. Anatol Kuzněcov je od útoku Stalinovy dcery Světlany nejvýznamnějším ruským spisovatelem, který se rozhodnul zůstat v cizině. Ve veřejném prohlášení odhalil současné metody útlačku sovětské inteligence, které se mnoho neliší od smutné známých metod stalinické minulosti. Po jeho vystoupení v Londýně jej sovětské velvyslanectví žádalo o rozhovor. Kuzněcov odmítl jakýkoliv styk se sovětskými úřady, dokud budou sovětské jednotky v Československu, a uvedl obsazení Československa jako hlavní příčinu svého útoku. Mnoho Rusů prý při zprávě o okupaci slzelo a chápalo ji jako začátek fašismu v Rusku. Většina inteligence okupaci odsoudila a zejména někteří spisovatelé se svým názorem notajili.

USA. "Pochod porobených národů", který se konal 19. července ve středu Chicaga, byl důrazným protestem Čechů a Slováků proti událostem v Československu. Čs. skupina byla odměněna nejen potleskem hlavní tribuny, ale i spontánními projevy sympatií z řad obecnictva.

Rakousko. V neděli 6. července se konala slavnostní pontifikační mše k 1.100 letům výročí úmrtí Sv. Cyrila v katedrále Sv. Štěpána ve Vídni, sloužená dr. Štěpánem Trochtem, biskupem litoměřickým. Mše v D. Dur Opus 86 od Antonína Dvořáka byla zpívána pěveckým sborem ze Zlína, vedeným prof. Jos. Pekárkem, za účinkování solistů národního divadla v Brně. Na varhany hrál prof. O. Pokora. Bylo přítomno mnoho oficiálních hostů z kruhů vládních, města a církevních hodnostářů. Z Československa přijelo několik autobusů. Chrám byl zaplněn krajany z Vídně a když ke konci se rozlehl chrám v mohutném fortisimu první tóny Svatováclavského chorálu, celý chrám se chvěl sborovým zpěvem sboru i věřících.

Švýcarsko. Letošního roku se sešlo u pomníku v Konstanci na Bodamském jezeře velké množství Čechoslováků ze zahraničí a z Československa. Přišli ze Švýcarska, Francie, Anglie, Západního Německa i odjinud, aby uctili památku velkého muže čs. dějin, Mistra Jana Husa. Bohužel návštěvníci z Československa se neopovážili zúčastnit se pietních oslav v té době, kdy tak činili všichni Čechoslováci ze zahraničí, a volili čas tak, aby se nestetkali u pomníku s Čechoslováky, žijícími v zahraničí.

## Cemu se chicagští krajané směji

Tisícům krajanů z Chicaga a okolí je známa firma "Maryna Beauty Salon". Majiteli jsou Ing. Stanislav Jančík, absolvent Vysoké obchodní školy v Praze, a jeho žena Maryna. Ing. Jančík odešel z Československa v roce 1951, až do r. 1956 dlel v Rakousku, pak vyemigroval do Spojených států a od té doby bydlí v Chicagu, kde po více než deset let krášlí hlavy sám krajanického Chicaga a okolí.

Sovětská invaze do Československa učinila z ing. Jančíka osobu světové pověsti. Když jsme vloni s hrůzou a pohrdáním poslouchali obhajobu okupace sovětským zastupcem ve Spojených národech Malikem, nevímali jsme přesně zkomolené jméno ing. Jančíka, kterého Malik označil za agenta CIA, který prý byl spojku mezi československou kontrarevolucí a americkým imperialismem. V sovětské Bílé knize o okupaci však je ing. Jančík přesně uveden. Na str. 75 je odstavec, kde je ing. Jančík z Chicaga označen jako agent CIA, který prý po čátkem května 1968 přijel do Prahy, kde vstoupil do Klubu 231 a přinesl jim finanční pomoc v dolarech.

Ing. Jančík odejel do Prahy počátkem června, a nikoliv koncem května, aby navštívil své osmdesátileté rodiče, kterých neviděl 17 let. Při této příležitosti byl požádán, aby Klubu 231 odevzdal sto dolarů, které pro ně sebrali členové jedné chicagské krajané organizace. Sbirka byla učiněna na jaře minulého roku. Když tehdy došlo k rehabilitaci mnohých politických vězňů, byl v několika čs. novinách uveřejněn článek: "Voláme do celého světa — pomozte politickým vězňům a jejich pozůstalým." Když jsme četli tenkrát pravdu o t. zv. politických procesech, kolik lidí bylo jimi posláno na smrt, kolik zmrzačeno, kolik propuštěno s podlomným zdravím, a když tato pravda byla přiznávána i československou vládou, nikdo z krajanů nepovažoval za přestupek těchto obětí politického útlačku poslat nějaký dolar. Mnohé poukazy byly učiněny přes Tuzex, ale ing. Jančík svěřených sto dolarů odevzdal osobně sekretářce Klubu 231 na Karlově náměstí č. 17, což bylo potvrzeno příjmovým pokladním dokladem ze dne 21. června 1968, s podpisem pokladní Skálové a s razítkem "Ústřední sekretariát Klubu 231".

Protože tonoucí stěbla se chytá a ospravedlnění invaze bylo nutno vytvořit tak či onak, dostal se komerční inženýr a kadeřík Stanislav Jančík do sovětské Bílé knihy jako agent CIA, a když počátkem srpna zahájily Sověty novou kampaň k ospravedlnění přepadení svého spojence, bylo jméno Jančík několikrát uvedeno v pražském rozhlase a uveřejněno i v Rudém právu v souvislosti s Bílou knihou.

Československým krajanům z Chicaga je to pro smích. Ale tento jeden očividný podvod spolu s mnohými "inými" vrhá divné světlo na upřímnost a pozitivní rehabilitačních řízení v Československu. Zatím co jsou po desítech žalářů nebo in memoriam rehabilitováni oběti komunistických podvodů, spáchaných před patnácti lety, jsme svědky toho, jak jsou v době současné vyráběny stejné podvody jako příprava persekuce současné a budoucí Pfinad ing. Jančíka je jen nejkratším příkladem toho, že metody stalinské éry stále žijí.

TRIBUNA, list Čsl. zahraničního ústavu v exilu. — Redakce: Postbus 8, Haren (Gr.) Holandsko Administrace: P.O. Box 934, Chicago, Ill. 60690, U.S.A.